

Llei i Justícia. El difícil camí entre la norma i l'ètica

Introducció

La confrontació entre legalitat i justícia és dissortadament una realitat habitual en el món del dret, fins al punt que hom pensa tot sovint que és gairebé inevitable que la societat civil i els mateixos ciutadans individuals quedin defraudats cada vegada que, en defensa dels seus legítims interessos particulars o en exercici de drets col·lectius, acudeixen a un tribunal en petició d'empara.

En un Estat democràtic i social de dret, que faci realitat la irrenunciable aspiració jurídica de separació de poders entre el legislatiu, l'executiu i el judicial, és irrefutable que hom ha d'esperar dels seus tribunals de justícia una estricta aplicació de la normativa legal en termes d'igualtat. En això rau precisament la confiança dels ciutadans en el seu sistema judicial, sobretot quan es tracta d'un poder que no és escollit per elecció popular o designació parlamentària, com succeeix en l'Estat espanyol i gairebé en tots els països del nostre entorn europeu, a diferència del que passa en els països de l'àrea anglosaxona, com per exemple els EUA.

Tanmateix, oblidar que la llei no és només un cúmul de regles de dret positiu o processal, sinó també un seguit de declaracions de principis que cal analitzar de forma interpretativa, constitueix un gran error. I malauradament, al nostre país cada vegada són més els juristes que defensen una aplicació gairebé literal de la norma jurídica, a fi de garantir –segons ells– al màxim la imparcialitat i objectivitat. D'aquesta manera confonen la necessària independència judicial, proclamada per l'art. 117 de la Constitució i desenvolupada per la llei orgànica del Poder Judicial 6/85, amb la imprescindible implicació del jutge en la recerca de la veritat, premissa prèvia a la interpretació *justa* de la llei.

Només des d'aquesta òptica, crec sincerament que estarà en condicions d'esbrinar quelcom més enllà de la simple veritat formal, i tot avançant vers la realitat sociològica del cas concret, administrar justícia amb el contingut constitucional que els ciutadans esperen d'ell.

La neutralitat del jutge enfront de la parcialitat legítima dels operadors jurídics i socials

Sostenir que els integrants del poder judicial han de ser neutres és cometre un greu error de concepte, ja que ningú és asèptic per naturalesa davant un conflicte social i, molt menys, les persones que per la nostra preparació humanística hem après a conviure amb una determinada sensibilitat adreçada a intentar comprendre els complexos mecanismes i causes que porten algú a transgredir la llei, en especial quan aquesta infracció dels drets d'altri s'executa amb violència, tot provocant un dany físic i/o moral a la víctima.

La saviesa popular ha considerat els operadors jurídics, en general, com una classe de persones que es troben a mig camí entre el paternalisme tutelar dels drets dels oprimits, i un col·lectiu que intenta alhora treure profit de les desgràcies alienes. No en va ha fet fama aquella dita que diu *advocats i jutges, notaris i procuradors, a l'infern de dos en dos*. S'oblida així, que en tot col·lectiu professional hi ha pomes sanes i pomes podrides. Tanmateix, aquest evident contrast entre allò que la societat espera dels seus jutges i advocats, de fer realitat el principi d'adjudicar a cadascú allò que és seu, i la convicció generalitzada que no sempre l'encerten -intencionadament o no - a l'hora d'impartir justícia, ha estat matisat sorprenentment en la pràctica per la pròpia actitud dels ciutadans.

Les dades estadístiques del Consell general del Poder Judicial i del Ministeri de Justícia, palesen de forma inequívoca que el litigi en tots quatre àmbits jurisdiccionals –civil, penal, social i contenciós/administratiu– no para de créixer. Són cada any centenars de milers, les persones físiques i jurídiques que acudeixen davant els tribunals de justícia reclamant la tutela jurídica i protecció, enfront de qui –segons el seu parer– els ha trepitjat un dret. És a dir, hom critica arreu el funcionament dels nostres tribunals, però tanmateix hi acut tan bon punt creu que té alguna possibilitat de ser-li restituït el seu patrimoni, honor o dignitat. No cal dir que aquesta allau de demandes emparades en l'art. 24 de la nostra Carta Magna, són ineluctablement ateses amb retard i manca d'eficàcia, atesa la sistemàtica recança del Poder Executiu de dotar el Poder Judicial de recursos humans i materials suficients. A títol d'exemple, només cal recordar que mentre països democràtics del nostre entorn europeu com França, Alemanya o Bèlgica destinen fins a un 4'5% del seu PIB per al correcte funcionament de les institucions públiques relacionades amb el món judicial, Espanya continua ancorada en un minso l'7%, sense que

el tan famós com inútil –fins ara– projecte de pacte d'Estat per a la Justícia ens permeti albirar gaires millores a curt o mig termini.

A tot poder executiu que desconfiï del poder judicial li interessa que aquest sigui feble, vulnerable i ineficaç

Cal que no ens enganyem. A tot poder executiu que desconfiï del poder judicial li interessa que aquest sigui feble, vulnerable i ineficaç, ja que d'aquesta manera el pot criticar i desprestigiar davant l'opinió pública cada vegada que les seves decisions no li plauen. És per això que al poder polític li agraden molt més els juristes que es limiten a aplicar de forma literal i neutra la llei, que aquells que van més enllà tot arriscant-se a interpretar-la, sempre dins l'àmbit de la legalitat, a fi d'assolir la fita més gran que pot pretendre el dret: decidir allò que és just. Malauradament, el patró de jutge–funcionari és avui força més habitual que el jutge compromès, que intenta –tot sovint debades– arbitrar una solució idònia al conflicte que se li ha sotmès al seu judici, conscient, malgrat tot, que una de les parts enfrontades no admetrà el seu veredictes en considerar-lo insatisfactori per a les seves pretensions.

I tanmateix, és necessari defensar que la imparcialitat i independència no són patrimoni d'uns operadors jurídics necessàriament neutres. És més, resulta totalment fals que hom es pugui despullar de la seva ideologia política, social, humanística, davant un conflicte concret i determinat. I els jutges no en són una excepció. L'administració de justícia ha de ser honesta, servida per persones amb una sòlida formació jurídica; però, alhora, dotades també d'una inseparable formació complementària en camps tan propers al dret com són l'ètica, la criminologia, l'educació psicosocial. El dret és, cada vegada més, una eina que es nodreix de disciplines transversals. Per a poder adoptar amb equitat les decisions jurídiques que han de resoldre un conflicte concret i, alhora, fer-les efectives amb la deguda eficàcia, cal que es recolzi en un seguit de professionals de l'àmbit social –educadors de barri, treballadors socials, psicòlegs, etc.– que enriqueixen la seva cultura. Defensar la persistència del model autista predominant fins fa poques dècades, model inherent als sistemes autoritaris i dictatorials, constitueix un pas enrere que hem d'evitar. Cal obrir una vegada per sempre les finestres de les seus judicials, i deixar que hi entri un aire nou, fresc i innovador. Quan aquesta simbiosi entre la norma jurídica i la realitat social es faci realitat, l'opinió i confiança que els ciutadans tenen en el nostre sistema judicial començarà a canviar.

El Dret com a mètode ideal de resolució de conflictes

Avui, però, la malfiança i el descrèdit són una constant en aquest àmbit. No en va, la justícia és el sector públic més menystingut per la ciutadania, fins al punt que li atorga una puntuació inferior a la que mereixen els polítics. Hi ajuda el fet que, malgrat que són centenars de milers les sentències que es dicten cada any en els tribunals espanyols integrats en les quatre jurisdiccions esmentades, només surten a la llum pública unes dotzenes que, certament, provoquen desconcert i escàndol.

Què és, doncs, el que passa, i quines són les causes d'aquesta pèrdua de confiança en un puntal bàsic de l'Estat democràtic. Al meu modest entendre, s'hi afegeixen tres circumstàncies concomitants:

- L'excessiva politització de determinats òrgans judicials, en especial els tribunals adscrits a l'Audiència Nacional.
- En segon lloc, la permanent i exasperant lentitud de l'administració de justícia, puix que, tot sovint, quan arriba ja és massa tard per a satisfer les expectatives àdhuc de la part que, en teoria, ha guanyat el plet.
- La progressiva burocratització i manca de compromís d'un bon nombre dels operadors jurídics que integren les carreres judicial, fiscal i funcional que hi treballen.

Hem passat de la prototípica imatge del jutge i fiscal apolític, propi de l'etapa franquista, servidor fidel i acrític dels interessos de l'Estat, a un col·lectiu judicial on preval el corporativisme i l'afany d'escalar posicions a qualsevol preu. No tots els membres de la carrera judicial i fiscal actuen guiats per aquest patró de conducta, afortunadament, però nogensmenys són prou nombrosos els qui posen els seus interessos personals en *fer carrera* davant dels col·lectius de la societat. Alhora, i sota el paraigües de la sagrada independència, s'hi han aixoplugat un bon nombre de jutges-funcionaris que, aferrats a la lletra de la llei, són incapaços d'anar més enllà i buscar-hi -en el seu esperit- allò que el legislador constitucional i ordinari hi va voler reflectir. La por a ser mal interpretat i criticat si hom deixa de fer una lectura obedient i literal de la norma, és una constant en el món judicial. S'oblida així, que la potestat jurisdiccional de jutjar i fer complir allò que s'ha resolt, derivada de la nostra

Constitució, obliga a cercar sempre la vessant més constitucionalista de la norma, tot fent viable la fita de donar al conflicte concret la solució més justa.

Ens trobem sovint amb actuacions judicials que defrauden la ciutadania i la resta de col·laboradors del món jurídic, com són els educadors i assistents socials

No hem de confondre pas aquest activisme jurídic i ètic que defenso, amb l'afany espuri de protagonisme polític a què, dissortadament, algun membre de la judicatura i la fiscalia ens té acostumats en aquests darrers anys. El gran jurista alemany Dieter Simon ja va dir, l'any 1975, que *el jutge polític és un usurpador del lloc que li correspon al jutge natural predeterminat per la llei*.

Per definició, els principis fonamentals i les normes de dret positiu no són pas incompatibles. Ans al contrari, els primers il·luminen el contingut i sentit de les segones. Però l'Audiència Nacional espanyola, a l'igual que en el seu moment va succeir amb el *pool* italià anomenat "*Mani pulite*", és un clar exemple d'aquella extralimitació. Allí s'hi debaten tot sovint conflictes que poc o res tenen a veure amb el món del dret i els problemes dels ciutadans. Els antagonismes polítics i personals són preferents a l'hora de prendre decisions que afecten personatges públics, amb gran influència en els mitjans de comunicació o àmbits polítics i financers. És evident que, en aquell context enrarit, legalitat i justícia no van sempre donant-se les mans.

Però, fora d'aquestes lamentables excepcions, hem de recordar que els tribunals de justícia són milers arreu de l'Estat, i que a tots nivells ens trobem sovint amb actuacions judicials que defrauden també la ciutadania i la resta de col·laboradors del món jurídic, com són els educadors i assistents socials, precisament perquè no esgoten la capacitat interpretativa de la llei, impedit així que la solució al conflicte tingui una veritable connexió amb la realitat social.

És a aquests 3.900 jutges escampats arreu de l'Estat, on cal fer arribar el missatge que poden complir fidelment el seu deure de resoldre "sotmesos a l'imperi de la llei", sense perjudici d'adaptar les seves decisions jurídiques en el context extern i situació individual de cada cas. El veritable jutge constitucional ha de ser aquell qui és capaç de conjuminar l'estricta respecte pel text legal amb una capacitat interpretativa de la finalitat de la norma que aplica. Només així serà un legítim intèrpret i aplicador de la llei vers l'objectiu d'administrar justícia amb equitat.

El llenguatge jurídic com a vehicle de comprensió de la llei

Sovint es critiquen les resolucions judicials sense haver-les llegit amb un mínim de cura i atenció. Probablement, la culpa d'aquest fenomen, tan habitual en el nostre país, és doble. D'una banda, la frivolitat amb que molts periodistes i contertulians gosen parlar i debatre sobre temes que no dominen, en tota mena de mitjans de comunicació: TV, ràdio, premsa, etc. D'altra banda, l'ús encara excessivament freqüent per part de determinats sectors judicials, d'un llenguatge tècnic jurídic excessivament críptic, confús i obsolet. Ambdues circumstàncies no coadjuven precisament a formar una opinió pública ben informada.

Per a contrarestar aquest pernicios efecte, el Tribunal Constitucional ha anat fent des de començaments de la dècada dels 80, un exercici d'humilitat en la redacció de les seves sentències. És un exemple a seguir. S'hi pot estar d'acord o no amb el contingut, però ningú posarà en dubte que llurs decisions són perfectament comprensibles per tothom, àdhuc els no experts en dret. I cal agrair-ho especialment, atès que provenen del màxim intèrpret de la Constitució. Tanmateix, aquest exemple no ha estat seguit encara - si més no de forma suficient- per molts tribunals de justícia de rang inferior. En efecte, avui, encara és habitual trobar sentències gairebé intel·ligibles per a un llec en dret, on a una terminologia jurídica innecessàriament tècnica i críptica, s'hi afegeix una construcció gramatical i sintàctica incomprensible. Plenes de frases subordinades, amb multitud de gerundis i proliferació de conceptes abstractes, relligat tot en un text sense punts i a part. Això, quan -d'afegitó- no estan farcides de frases fetes en llatí.

La modernització del llenguatge és, doncs, una assignatura pendent en molts tribunals de justícia. Obliden els seus titulars, que les resolucions no estan destinades només a l'advocat o procurador de la part a qui defensen i representen, sinó bàsicament i principalment al ciutadà a qui afecten. En el fons d'aquest problema, hi rau un fet més preocupant encara. La constatació ineluctable que no tots els titulars del poder judicial han assumit de bon grat que, al cap i a la fi, són uns servidors públics. Aquest concepte de servei públic de l'Administració de justícia, té molt a veure amb la consideració subjectiva dels membres de la judicatura encara com una casta especial. Antigament, cal recordar que la justícia s'impartia en nom de Déu. Després, es va fer en nom del rei. Afortunadament, avui s'administra en nom del poble. I aquesta consideració progressista cal assumir-la sense reserves, també en l'ús del

llenguatge. Són els ciutadans, titulars últims de tots i cada un dels tres poders públics en què s'estructura un Estat democràtic, legislatiu, executiu i judicial, els qui han de poder llegir i comprendre sense cap mena d'intermediaris les resolucions judicials.

Ara bé, aquesta declaració de principis, fàcilment compartible *a priori* per tothom, àdhuc pels operadors jurídics, esdevé de més difícil acceptació incondicional per part dels qui exerceixen les funcions jurisdiccionals quan constaten que una sentència redactada amb claredat i compresa per la ciutadania, és alhora una decisió que requereix molta més motivació i fonamentació jurídica, car precisament la seva transparència fa que sigui més fàcilment rebatible pel destinatari i criticable pels ciutadans en general. I això fa por. Trenca l'obscurantisme propi d'un àmbit de poder que fins fa poc era gairebé inqüestionable, fins al punt que qui criticava una decisió d'un jutge, àdhuc podia ser processat per desacatament.

Estic absolutament convençut que la introducció en el nostre sistema jurídic processal d'una institució tan consolidada en altres països com nova a Espanya, el Jurat popular, reinstaurat per la llei orgànica 5/95, comportarà un canvi substancial en l'ús del llenguatge jurídic. Per raons òbvies, els fiscals, advocats, pèrits forenses i jutges, hem hagut de canviar vells atavismes i inèrcies, tot emprant una nova terminologia més planera i comprensible per al ciutadà mitjà. Els gairebé 5 anys d'experiència que ja acumula la nova institució, palesen que estem avançant de manera irreversible en aquest aspecte.

Alhora, aquesta interrelació laboral entre experts en dret i ciutadans comuns a l'hora d'administrar justícia, està provocant una reacció prou satisfactòria en els costums forenses. Els judicis s'estan convertint en un plató ideal per a experimentar la implementació de l'ús oral simultani de dos idiomes cooficials en una mateixa comunitat. Atès que tant l'art. 231 de la LOPJ com l'art. 3 de la CE i el 3.1 de l'Estatut d'Autonomia determinen amb precisió que Catalunya gaudeix de dos idiomes cooficials en l'àmbit públic, s'està avançant per fi de forma apreciable en la instauració del català com a idioma d'ús normal dins els tribunals de justícia. Fins fa ben poc, la llei 1/98 de Drets i Usos lingüístics en aquest àmbit tenia una aplicació pràcticament simbòlica. Ara, els avenços són objectivables dia rere dia, i ben segur que assolirem a curt termini la fita de tractament igualitari d'ambdues llengües en un camp on el castellà era l'idioma gairebé exclusiu. I aquest fet és rellevant no sols pel que té de normalització d'un món fins ara aïllat de la resta de la ciutadania, sinó perquè

de ben segur obligarà els jutges i altres operadors jurídics a *connectar* més sovint amb la realitat social exterior.

Ja només cal avançar també en la consolidació de l'estabilitat de les plantilles de funcionaris, adscrits a l'Administració de justícia, a fi d'assolir el seu arrelament territorial i familiar. Els recents projectes de llei d'absorció dels cossos estatals en unitats autonòmiques, sens dubte són el camí idoni per aconseguir aquesta integració, malgrat les actituds de rebuig i recel que insistentment al·lega l'administració central.

Si pretenem tenir una Administració de justícia que sigui compresa pels ciutadans del territori on s'exerceix la funció jurisdiccional, és imprescindible que tots els operadors jurídics, des del jutge fins al darrer auxiliar administratiu, visquin i comprenguin la realitat sociològica del territori on desenvolupen la seva funció pública. Aniran desapareixent així moltes de les disfuncions que actualment afecten el nostre àmbit. I quan els problemes de funcionament i estructura interior estiguin resolts, no hi ha dubte que aquesta millora es reflectirà en la projecció de la Justícia com a servei vers l'exterior. És aquí on els ciutadans i la resta de cooperadors que treballen en el món del dret, entre ells els educadors socials, podran començar a copsar una millor entesa amb els integrants de l'àmbit judicial.

I personalment no tinc cap dubte que aquest arrelament i comprensió recíproca farà que les decisions judicials siguin cada vegada més acceptades i valorades pels usuaris de la justícia, alhora que respectades per la societat en general. Llavors serà el moment de desenvolupar, amb tota la seva potencialitat, una justícia ràpida, eficaç, propera als ciutadans, entenedora, proteccionista i tutelar dels seus drets i exigent amb els seus deures. En fi, fer realitat el mandat constitucional de tutela judicial efectiva que proclama la Constitució.

En la professió del jurista, la confrontació –a vegades insoluble– entre legalitat i equitat provoca un veritable malson

Llei i conflicte de valors: els paradigmes d'allò que no hauria de ser

En la professió del jurista, la confrontació –a vegades insoluble– entre legalitat i equitat provoca un veritable malson, llevat que qui està cridat a resoldre el conflicte renunciï a assumir íntegrament les seves responsabilitats.

Sempre hi ha excuses legals i recursos tècnics adients per a fugir d'estudi i limitar-se a aplicar literalment la norma de dret positiu o processal que –de forma abstracte– regula el conflicte en l'àmbit teòric. Però això no és fer justícia. Intentar ser just és quelcom més que triar fredament entre dues solucions inicialment previstes en l'ordenament jurídic. És copsar l'abast de cada una de les alternatives legals, i escollir en conseqüència.

En l'exercici responsable d'aquesta funció, escau a vegades qüestionar si el legislador ha previst totes les circumstàncies objectives i subjectives del fet i llurs actors. El professional que assumeix aquest repte, es troba tot sovint amb una antinòmia a vegades molt feixuga: què fer? Oblidar el conflicte de fons i aplicar mecànicament la norma? O, ans al contrari, qüestionar-ne la validesa en clau d'interpretació constitucionalista del deure d'aplicar-la o no d'acord amb la realitat social? La pròpia llei preveu la solució a aquest problema, i ens diu – art. 35 de la LOTC– que tot tribunal de justícia que dubti seriosament de la legalitat i idoneïtat actual d'una norma redactada pel legislador, pot plantejar davant el TC una qüestió d'inconstitucionalitat sobrevinguda. Si no en dubta, cal que interpreti la norma d'acord amb la doctrina constitucional i en favor del més feble.

Si se'm permet, posaré tot seguit i a tall de conclusió d'aquest article, dos exemples prou gràfics de conflictes jurídics latents que romanen en situació *stand by* en el nostre ordenament jurídic, pendents que els tribunals de justícia, i en última instància el màxim intèrpret de la Carta Magna en valori la seva idoneïtat constitucional, o –potser– que el poder legislatiu decideixi derogar l'actual regulació legal criminalitzadora.

**El compliment efectiu i/o íntegre de les penes privatives de llibertat. L'aplicació de la cadena perpètua subliminar.
La pena de mort:**

Des de l'entrada en vigor de l'actual Codi penal, aprovat per la llei 10/95 de 23 de novembre, a l'Estat espanyol van desaparèixer tots els beneficis penitenciaris de reducció de condemna per redempcions ordinàries o extraordinàries. L'anterior art. 100 del RDL 3096/73 ha estat substituït en el nou text legal per l'art. 78 en relació al 76, que preveuen que els penats per delictes molt greus podran romandre en presó fins a un màxim de 30 anys. Aquesta norma matisa doncs, el límit general d'acompliment efectiu no superior a 20 anys que –en compliment de la finalitat constitucional de

reinserció de les penes privatives de llibertat que preveu l'art. 25 de la CE– va introduir el poder legislatiu democràtic.

Atès el preocupant i gravíssim fenomen terrorista que afecta Euzkadi, i per extensió tot el territori espanyol, són cada cop més les veus que reclamen l'acompliment íntegre de les condemnes imposades als autors de crims executats amb finalitats terroristes. Si aquesta pretensió es fes realitat, atesa la mètrica penològica vigent, s'estaria instaurant una veritable cadena perpètua. Tampoc no hi falta qui ja comença a defensar en veu alta la reinstauració de la pena de mort, oblidant que als països on està vigent (per exemple EUA i Rússia) la taxa de criminalitat és set vegades més alta que a Espanya.

Davant d'aquesta involució de les teories criminològiques a favor de la resocialització dels presos, els operadors jurídics podem quedar-nos plegats de mans i limitar-nos a aplicar en cada cas concret la legislació vigent, o podem fer quelcom més compromès socialment i qüestionar públicament la idoneïtat preventiva d'aquesta mena de mesures.

La regulació legal de l'eutanàsia

La recent aprovació, a finals de novembre de 2000 per part del Parlament d'Holanda, de la primera llei europea reguladora dels requisits per a poder exercir el dret a una mort digna, ha posat sobre la taula un debat sempre latent en el si de la nostra societat: si cal obrir la porta a la legalització d'aquesta mena de pràctiques mèdiques, o bé cal continuar tenint-la tancada en seu de criminalització per tal d'evitar tota mena d'abusos.

El Codi penal espanyol, a l'igual que succeeix amb tota la resta de textos criminals d'arreu d'Europa, sanciona com autor d'un delictes d'homicidi i amb pena de presó als qui col·laborin amb el malalt a posar fi a la seva vida, encara que actuïn per motius altruistes, a petició insistent d'aquest, i malgrat que el sol·licitant estigui afectat d'una malaltia incurable i dolorosa. Els tribunals de justícia ja s'han pronunciat sobre afers similars; i, en especial en el cas del malaurat Ramón Sampederro, van deixar clar que -ara per ara- la llei no permetia acollir la petició d'empara sobre aquest dret.

En aquest context, cal preguntar-nos si no és hora ja que els operadors jurídics proposem donar un pas endavant, a fi que en tot moment i sota els més estrictes controls mèdics i psicològics, es respecti la darrera voluntat de qui considera que la seva qualitat de vida no arriba als límits mínims per a continuar existint.

Els jutges sols, sobretot si a més som una minoria, no podem canviar pas la llei a fi que sigui més justa.

Com a professionals del dret, només podem aspirar a fer realitat el desig que tota la nostra tasca estigui guiada per un principi bàsic: l'escrupulós respecte dels drets humans del qui ens demani el nostre ajut i intervenció. Si per a fer viable aquesta fita, proposada ja pel Conveni Europeu de 1950, cal que anem un pas més endavant que l'estricta aplicació literal de la llei, no ens ha d'atemorir endegar aquesta obligació personal i col·lectiva. No som ni hem de ser simples aplicadors de codis normatius. La mateixa llei ens dóna l'instrument jurídic idoni per a cercar aquest objectiu de justícia universal: interpretar la llei al nostre abast sempre en clau constitucionalista. Si ho fem així, potser no sempre assolirem la plena satisfacció dels drets d'aquells ciutadans que ens han demanat empara; però de ben segur que haurem avançat un pas més vers la seva consecució.

Santiago Vidal i Marsal
Magistrat-jutge

Bibliografia

Folguera Crespo, J.A. (1999), "Transparencia y publicidad en la Administración de Justicia", dins *Revista de Información y Debate*, marzo. Jueces para la Democracia, Madrid.

González Zorrilla, C. i al. (1992), "De les causes del delict a la producció del control social". Col·lecció Justícia i Societat, núm. 7, desembre. Centre d'estudis jurídics i formació especialitzada. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya, Barcelona.

Larrauri Pijoan, E. i al. (1999), *Política criminal, principio de legalidad y disparidad judicial*. Escuela Judicial – CGPJ, Madrid.

Muguerza, J.; Ferrajoli, L. (1995), *La conciencia del tribunal. El derecho como sistema de garantías*. Colección Cuadernos de Derecho Judicial. Consejo General del Poder Judicial, Madrid.

Wright, M.; Taruffo, M. (1999), *Alternatives to the criminal justice process*. Col·lecció IURIS. Quaderns de política jurídica, núm. 4. Direcció general de Dret i Entitats Jurídiques.

Llei i justícia. El difícil camí entre la norma i l'ètica

Ley y justicia.

El difícil camino entre la norma y la ética

Constituye un gran error olvidar que los profesionales del derecho no pueden ser simples aplicadores de códigos normativos, sino que a partir de una serie de declaraciones de principios deben ser intérpretes de la ley, siempre en clave constitucionalista. Nadie es aseptico por naturaleza ante un conflicto social. No interesa que el poder judicial sea débil, vulnerable e ineficaz, para así criticarlo cada vez que se discrepe de sus decisiones. Al poder político le gustan mucho más los juristas que se limitan a aplicar de forma literal y neutra la ley. El objetivo primordial del derecho es decidir lo que es justo. La administración de justicia tiene que ser honesta, servida por personas con una sólida formación jurídica; pero, al mismo tiempo, dotadas también de una inseparable formación complementaria en campos tan próximos al derecho como son la ética, la criminología, la educación psicosocial. El lenguaje jurídico debe ser también vehículo de comprensión de la ley.

Law and justice.

The rough road between standards and ethics

We make a great mistake when we forget that law professionals cannot be merely appliers of legal codes, but that they must interpret the law, always from the constitutionalist standpoint. Nobody is aseptic by nature in the face of a social conflict. Legal powers cannot be weak, vulnerable and inefficacious, and we must be able to criticise them when we do not agree with their decisions. Political power prefers jurists who merely apply the law literally and neutrally. The main objective of the law is to decide what is fair. The administration of justice must be honest, served by people with solid legal training. However, they must also be endowed with an inseparable complementary training in areas close to law such as ethics, criminology, psychosocial education. Legal language must also be a vehicle for the comprehension of the law.

Autor: Santiago Vidal

Article: Llei i Justícia. El difícil camí entre la norma i la ètica

Referència: Educació Social núm. 17 pp. 42-53

Adreça professional:

Jutjat Penal núm.3
Pg.Lluís Companys, 1-5
08071 Barcelona
Tel. 933 10 37 12